

**QUICKSCAN NATUURWETGEVING
ONTWIKKELING CENTRUMGEBIED DEN BURG**

GEMEENTE TEXEL

30 mei 2013
077103210:B - Definitief
B02044.000189.0100

Inhoud

1	Inleiding.....	2
1.1	Aanleiding en doel.....	2
1.2	Effecten op beschermde gebieden.....	3
1.3	Werkwijze	3
1.4	Status.....	3
1.5	Beschrijving ingreep	3
2	Aanwezige natuurwaarden en toetsing ingreep	4
2.1	Gebiedsbeschrijving.....	4
2.2	Aanwezige beschermde soorten	5
2.2.1	Broedvogels.....	6
2.2.2	Zoogdieren.....	7
2.2.3	Amfibieën en reptielen	8
2.2.4	Vissen.....	9
2.2.5	Hogere planten	9
2.2.6	Ongewervelden	9
3	Toetsing Flora- en faunawet.....	10
3.1	Overtreding van verbodsbepalingen.....	10
3.2	Mogelijkheden voor vrijstelling en ontheffing.....	11
3.3	Mitigerende maatregelen	11
4	Conclusies en aanbevelingen.....	12
4.1	Conclusies	12
4.2	Aanbevelingen.....	12
Bijlage 1	Bronnen	13
Bijlage 2	Wettelijk kader: Flora- en faunawet.....	14
Colofon.....		18

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING EN DOEL

De gemeente Texel wil in het centrum van Den Burg de ontwikkeling van circa 1.400 m² aan bebouwing en nog eens zo'n oppervlak aan parkeerruimte mogelijk maken. De bebouwing wordt gerealiseerd op een stuk grond dat gedeeltelijk bestraat is (marktplein, fietsenstalling, terras), gedeeltelijk bebouwd (pofferkraam), gedeeltelijk ingezaaid, en gedeeltelijk ingericht met een speeltoestel.

De ontwikkeling van de bebouwing kan negatieve effecten hebben op beschermde soorten (Flora- en faunawet – zie bijlage 2 voor een beschrijving van dit wettelijk kader). Hierbij kan zowel sprake zijn van directe aantasting, bijvoorbeeld door ruimtebeslag op leefgebieden, als van externe werking, bijvoorbeeld als gevolg van verstoring door licht en geluid. Het doel van deze quickscan is om de planrisico's op het gebied van de Flora-en faunawet in kaart te brengen en aanbevelingen te doen voor eventueel noodzakelijke vervolgstappen, zoals het treffen van mitigerende maatregelen, het uitvoeren soort specifieke inventarisaties en het opstellen van een ontheffingsaanvraag.

Figuur 1 Ruimtelijke impressie van de ontwikkeling. Het betreft alleen de bebouwing die in detail zijn uitgewerkt in het midden van de figuur, inclusief het achterliggende parkeerterrein.

1.2 EFFECTEN OP BESCHERMDE GEBIEDEN

Effecten op beschermde gebieden (Natuurbeschermingswet 1998 en Ecologische Hoofdstructuur) kunnen bij voorbaat worden uitgesloten, gezien de afstand tot deze gebieden (2,5 respectievelijk 1 kilometer), de ligging van het projectgebied in het centrum van Den Burg en de effecten die optreden als gevolg van de ingreep. Beschermde gebieden zullen in deze quickscan dan ook niet verder worden behandeld.

1.3 WERKWIJZE

Deze Quickscan bestaat uit een bureaustudie en een veldbezoek. Voor de bureaustudie maken wij gebruik van vrij beschikbare verspreidingsgegevens, aangevuld met waarnemingen van de Vogelwerkgroep Texel. De bronnenlijst is te vinden in bijlage 1. Het veldbezoek is uitgevoerd door Merijn Volkers, ecologisch adviseur namens Arcadis, op 13 mei 2013. Het weer tijdens het veldbezoek was bewolkt, droog weer en circa 13°C.

1.4 STATUS

De quick scan heeft de status van een verkennend onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet. Het doel ervan is in kaart te brengen of er planrisico's zijn op het gebied van de flora- en faunawet en welke vervolgstappen, zoals mitigerende maatregelen, vervolgonderzoeken en ontheffingsaanvragen, genomen kunnen worden om de eventuele risico's af te dekken.

1.5 BESCHRIJVING INGREEP

De begrenzing van het plangebied is aangegeven in Figuur 2. Hier wordt 1.400 m² aan bebouwing en nog eens zo een oppervlakte aan parkeerterrein mogelijk gemaakt. Hiervoor zal eerst het gebied bouwrijp worden gemaakt, waarbij alle aanwezige structuren verwijderd zullen worden. Dit vormt ook het uitgangspunt van de toetsing.

In deze fase van het project is er nog geen duidelijkheid over de exacte planning van de sloop- en bouwwerkzaamheden.

Figuur 2 Begrenzing van het projectgebied (rood), waar de bebouwing en het parkeerterrein ontwikkeld zal gaan worden.

2

Aanwezige natuurwaarden en toetsing ingreep

2.1 GEBIEDSBESCHRIJVING

Het plangebied ligt in het centrum van Den Burg op Texel. Grotendeels bestaat het plangebied uit een open ruimte aan de Groenplaats en de Vismarkt. De open ruimte wordt voor een deel gekenmerkt door gazons, een speelplaats en een grote fietsenstalling. Door het plangebied lopen verder enkele wandelpaadjes en staat er een poffertjeskraam. Verder loopt het plangebied over in een parkje. Aan de rand van het park zijn een aantal plantsoenen aanwezig en staan binnen het plangebied vier lindes en een paardenkastanje. De hier aanwezige lindes zijn relatief oud en bevatten verscheidene holtes. In de gazons zijn eveneens een tweetal lindes aangeplant. Verder is aan de Groenplaats en de Parkstraat een rijbeplanting aanwezig van lindes en platanen.

De poffertjeskraam is een gebouw opgebouwd uit houten platen en bevat veel ramen. Het dak bestaat uit metalen golfplaten en voor een klein deel uit bitumen. Voor de poffertjeskraam is een terras aanwezig, welke overdekt wordt door zeildoek.

Figuur 3 Overzichtsfoto van het plangebied te Den Burg

Figuur 4 Bomenrij (lindes en kastanje) binnen het plangebied.

Figuur 5 Overzicht van aanwezige bomen (met uitzondering van het park) op en rond het plangebied

2.2 AANWEZIGE BESCHERMEDE SOORTEN

In deze paragraaf beschrijven wij welke beschermde soorten (mogelijk) aanwezig zijn in het plangebied en de directe omgeving.

Wij zullen hierbij alleen ingaan op de aanwezige algemeen beschermde (tabel 2 Flora- en faunawet) en streng beschermde (tabel 3 Flora- en faunawet en vogels) soorten. Voor licht beschermde soorten (tabel 1 Flora- en faunawet) geldt een algemene vrijstelling, mits de gunstige staat van instandhouding niet in het

geding komt. Dat is gezien de schaal van deze ontwikkeling zeker niet het geval. Voor deze soorten geldt overigens wel de zorgplicht (artikel 2 Flora- en faunawet), hiervoor zullen wij algemene mitigerende maatregelen opnemen.

2.2.1 BROEDVOGELS

De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status: alle broedende vogels, hun nestlocaties én de functionele omgeving ervan zijn beschermd tijdens de broedperiode. Voor enkele soorten zijn de nestlocaties en de functionele omgeving ervan jaarrond beschermd (categorie 1 t/m 4).

Volgens de gegevens van de NDFF kunnen meerdere soorten een territorium hebben in de ruime omgeving van het plangebied. Binnen het plangebied zijn tijdens het veldbezoek ook waarnemingen gedaan van koolmees, roodborst, merel en kauw. Dit zijn allen algemene broedvogels, waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn.

In NDFF staan ook twee waarnemingen van soorten waarvan de nesten wel jaarrond beschermd zijn. Het gaat hierbij om de gierzwaluw en kerkuil. Beide zijn eenmaal waargenomen in de directe omgeving van het plangebied. Het plangebied heeft echter geen geschikte nestlocaties voor deze soorten. De waarneming van gierzwaluw betrof een overvliegend dier en kerkuil heeft waarschijnlijk betrekking op een incidentele waarneming. Ook de bomen en de poffertjeskraam binnen het plangebied bevatten geen nesten van vogelsoorten met een jaarrond beschermde rust en verblijfplaats. Gezien de aanwezige habitat- en terreintypen kunnen jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels binnen het plangebied worden uitgesloten.

Van categorie 5 soorten (niet jaarrond beschermd, inventarisatie wel gewenst) is uitsluitend koolmees en spreeuw (NDFF) aangetroffen in (de directe omgeving van) het plangebied. Hiervan kan worden verwacht dat koolmees een nestlocatie heeft binnen het plangebied, aangezien een nestkast is opgehangen (zie figuur 6).

Figuur 6 Dubbele nestkast aan linde

2.2.2 ZOOGDIEREN

Volgens de Atlas van de Nederlandse Zoogdieren [Broekhuizen *et al.*,1992] aangevuld met de website www.zoogdieratlas.nl komen in tabel 3 zoogdiersoorten waterspitsmuis en noordse woelmuis voor in de ruime omgeving van het plangebied.

Met betrekking tot beschermde grondgebonden zoogdieren zijn geen waarnemingen gedaan. Naar verwachting is het mogelijk dat enkele algemeen voorkomende beschermde soorten zoals huisspitsmuis of bosmuis voorkomen. Aan de hand van de aanwezige terreintypen wordt echter niet verwacht dat strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten voorkomen binnen de projectlocatie. Met betrekking tot waterspitsmuis en noordse woelmuis ontbreekt open water en ontbreekt een dichte oevervegetatie waarin genoemde soorten voldoende dekking kunnen vinden.

Met de bebouwing van het plangebied wordt dan ook niet verwacht dat er een negatief effect op zal treden op het voorkomen van grondgebonden zoogdieren uit tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet

Vleermuizen

Het plangebied kan voor meerdere vleermuizensoorten voldoen als foerageergebied. Uit de gegevens van de NDFP blijkt dat er enkele laatvliegers en rosse vleermuizen zijn waargenomen op en in de directe omgeving van het plangebied. Echter betreffen dit oude gegevens (1957) en zijn dan ook onvolledig.

In het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen kunnen onder andere de volgende functies hebben:

- Kraamverblijfplaats.
- Winterverblijfplaats.
- Paar- en baltsverblijfplaats.
- Zomerverblijfplaats.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan het klimaat, toegankelijkheid en expositie ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit meestal woningen met een spouwmuur of een pannendak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

De te slopen bebouwing (de poffertjeskraam) wordt ongeschikt geacht voor vleermuizen als verblijfplaats aangezien het gebouw is opgebouwd uit goed geïsoleerde houten panelen en metalen dakplaten.

Spouwmuren en pannendaken ontbreken op de onderzoekslocatie. Tevens ontbreken geschikte invlieg mogelijkheden en zijn er geen sporen aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van vleermuizen.

Daarnaast is er in de directe omgeving andere bebouwing aanwezig, welke vele malen geschikter zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Hier bevinden zich diverse mogelijkheden in spouwmuren, onder dakpannen en achter boeiboorden en loodslabben.

Enkele bomen in het plangebied zijn mogelijk wel geschikt als verblijfplaatsen voor vleermuizen. De lindebomen aan de rand van het park bevatten verschillende holtes, ontstaan uit oude afzetwonden (zie

foto). Van de grond af was niet in te schatten in hoeverre deze holten naar boven zijn ingerot. Als dit wel het geval is, zijn ze mogelijk geschikt als verblijfplaats voor boombewonende soorten, zoals de ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis.

Figuur 7 Lindes met boomholtes, mogelijk geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen

Vliegrouelfoeragegebied

Het plangebied is naar verwachting tevens geschikt als foeragegebied en vliegroute. Het betreft hierbij met name de randen van het plangebied, deze bestaan uit bomenrijen en de rand van het park. Het naastgelegen park vormt mogelijk een belangrijk groenelement in de dorpskern met een opgaande begroeiing van oude(re) bomen. Daarnaast komen een aantal lijnvormige structuren (bomenrijen) uit op het park, waarmee deze onderdeel uit kan maken van een netwerk van groenelementen in Den Burg.

2.2.3 AMFIBIEËN EN REPTIELEN

Van de soortgroep reptielen is niet bekend dat deze voorkomen op Texel (www.ravon.nl) en kunnen dus worden uitgesloten op de projectlocatie. Met betrekking tot amfibieën is bekend dat de strikt beschermde rugstreeppad (tabel 3) en heikikker (tabel 3) vrij algemeen voorkomen. Gezien het ontbreken van

potentieel geschikt habitat voor deze soorten en het gebruik, beheer en ligging van het terrein, is het echter uitgesloten dat deze soorten voorkomen binnen het plangebied.

2.2.4 VISSSEN

Het plangebied bevat geen waterelementen, het is dan ook niet noodzakelijk om deze soortgroep verder te behandelen.

2.2.5 HOGERE PLANTEN

Beschermd plantensoorten zijn niet aangetroffen dan wel te verwachten op de projectlocatie. Gezien de aanwezige begroeiing en het beheer (gazon en plantsoenen) komen er naar verwachting ook geen beschermde plantensoorten voor.

2.2.6 ONGEWERVELDEN

De aanwezigheid van overige beschermde soorten (dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelden) kunnen op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren worden uitgesloten.

Tabel 1 voorkomen van onder de Flora- en faunawet beschermde soorten in het plangebied

Soort	Bescherming	Mogelijke functie plangebied
Broedvogels (niet jaarrond beschermde nesten)	Streng beschermd (broedvogels)	Broedgebied
Vleermuizen	Streng beschermd (Tabel 3 Ff-wet & Bijlage IV Habitatrichtlijn)	Vaste rust- en verblijfplaats in bomen Vliegroute / foerageergebied

3

Toetsing Flora- en faunawet

3.1 OVERTREDING VAN VERBODSBEPALINGEN

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen de volgende effecten optreden

- Bij het kappen van bomen en het verwijderen van struiken tijdens het broedseizoen kunnen nesten van broedvogels worden vernietigd, individuen kunnen hierbij worden gedood.
- Bij het kappen van de lindebomen aan de rand van het park is het mogelijk dat vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen worden vernietigd, hierbij kunnen individuen worden gedood.
- Met de kap van bomen kan foerageergebied en/of vliegrouetes van vleermuizen worden verstoord. Als gevolg van de realisatie van het project zal niet al het groen in de omgeving verdwijnen, het aanliggende park zal niet worden aangetast. Er zijn voldoende alternatieve foerageergebieden en vliegrouetes in de directe omgeving aanwezig. Het beperkte verlies van foerageergebied en vliegrouetes zal dan ook niet leiden tot een overtreding van de verbodsbepalingen.
- Indien bij de nieuwbouw en de parkeerplaats uitstralende verlichting (zoals gevelverlichting, schijnwerpers, straatverlichting zonder afschermde armaturen) wordt toegepast treedt mogelijk lichtverstoring op in het park, waardoor verblijfplaatsen, foerageergebieden en/of vliegrouetes van vleermuizen verstoord kunnen worden.

In tabel 2 staat aangegeven welke verbodsbepalingen hierbij kunnen worden overtreden. Tevens staat aangegeven welke mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen om deze overtreding te voorkomen. Deze mitigerende maatregelen zijn in de volgende paragraaf verder uitgewerkt.

Tabel 2 Beschermde soorten, juridische status en de verbodsbepalingen die mogelijk overtreden worden als gevolg van de werkzaamheden.

Beschermde soorten	Juridische status	Art.9 ¹	Art. 11 ²	Art. 12 ³
Broedvogels	Streng beschermd (broedvogels)		x	x
Vleermuizen	Streng beschermd (Tabel 3 Ff-wet & Bijlage IV Habitatrichtlijn)		x	

¹ Art. 9 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

² Art. 11 Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

³ Art. 12 Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

3.2 MOGELIJKHEDEN VOOR VRIJSTELLING EN ONTHEFFING

In het plangebied en de omgeving komen mogelijk twee zwaar beschermde soortgroepen voor, namelijk broedvogels en vleermuizen (zie Tabel 2).

Broedvogels

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Een ontheffing voor het verstoren van broedende vogels of nesten met eieren wordt echter niet afgegeven. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen uitgevoerd mogen worden, tenzij nader onderzoek heeft uitgewezen dat broedende vogels ontbreken.

Vleermuizen (tabel 3 / bijlage IV HR)

Voor deze soortgroep geldt dat ontheffing van de verbodsbepalingen alleen mogelijk is als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- Één van de onderstaande wettelijke belangen kan worden onderbouwd:
 - Bescherming flora en fauna (belang b).
 - Volksgezondheid of openbare veiligheid (belang d).
 - Dwingende reden van groot openbaar belang (belang e).
- Er is geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging) ten aanzien van:
 - De locatie van de ingreep.
 - De inrichting van de locatie.
 - De wijze van uitvoering van de werkzaamheden.
- De gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie komt niet in gevaar.

In het kader van dit project kan waarschijnlijk niet aan deze voorwaarden worden voldaan. Overtreding van de verbodsbepalingen moet geheel worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen.

3.3 MITIGERENDE MAATREGELEN

De volgende mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen om overtreding van de verbodsbepalingen zoveel mogelijk te voorkomen:

- Behoudt de lindes met holtten (zie figuur 5) aan de oostkant van het plangebied. Hierdoor blijven eventueel aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen behouden.
- Voorkom lichtverstoring in het aanliggen de park door middel van:
 - niet uitstralende armaturen;
 - lagere armaturen;
 - verlichting met een lagere lichtintensiteit;
 - voorkom verlichting van aanwezige groenelementen;
 - tijdelijke verlichting (slechts een deel van de nacht aan);
 - gebruik van bewegingssensor.
- Verstoring van broedvogels kan worden voorkomen door het verwijderen van groen (bomen en struiken) uit te voeren buiten het broedseizoen. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Doorgaans gaat het hierbij om de periode van 15 maart t/m 15 juli.

4

Conclusies en aanbevelingen

4.1 CONCLUSIES

Als gevolg van de ontwikkeling van het centrumgebied Den Burg:

- Kunnen mogelijk verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet ten aanzien van de zwaar beschermde beschermde vleermuizen en broedvogels worden overtreden. Deze overtredingen kunnen worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen (zie paragraaf 3.3).
- Overtreding kan mogelijk niet geheel worden voorkomen. Ten aanzien van vleermuizen moeten vervolgstappen worden genomen in het geval de lindes met holtes (zie figuur 5) gekapt worden. Deze vervolgstappen staan hieronder nader uitgewerkt.

4.2 AANBEVELINGEN

Voor de onder de Flora- en faunawet streng beschermde broedvogels en vleermuizen adviseren wij u de volgende vervolgstappen te zetten:

- Werk de genoemde mitigerende maatregelen (paragraaf 3.3) uit in een ecologisch werkprotocol. Dit werkprotocol moet gedurende de werkzaamheden altijd aanwezig zijn.
- Indien de lindes met holtes (zie figuur 5) gekapt worden, adviseren wij u om een vervolgonderzoek uit te voeren om de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in deze bomen in beeld te brengen.
 - Hiervoor kan allereerst een onderzoek met een boomcamera worden uitgevoerd, om te bepalen in hoeverre de boomholtes naar boven zijn ingerot en dus geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen.
 - Indien hieruit blijkt dat de boomholtes geschikt zijn, moet een batdetector onderzoek conform het vleermuisprotocol (*Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, 2013*) worden uitgevoerd.. Dit protocol schrijft voor dat er minimaal 2 bezoeken in de kraamperiode (half mei – half juli) en minimaal 2 bezoeken in de baltsperiode (half aug. – sept.) uitgevoerd dienen te worden. Aan de hand hiervan kan bepaald worden of vleermuizen gebruik maken van de boomholtes en wat het effect is van de ruimtelijke ontwikkelingen
- Stel op basis van deze inventarisatie een mitigatieplan op, dat voorziet in de tijdelijke (tijdens de uitvoeringsfase) en permanente (tijdens de gebruiksfase) mitigatie.
- Dit mitigatieplan vormt de basis voor een ontheffingsaanvraag. Het is waarschijnlijk niet mogelijk om ontheffing te krijgen voor deze soorten (zie paragraaf 3). Het doel van de ontheffingsaanvraag is dan ook een zogenaamde 'positieve afwijzing'. Hierbij wijst het bevoegd gezag de aanvraag af, omdat de verbodsbepalingen niet worden overtreden. Dit is dus een bevestiging van het bevoegd gezag dat de mitigerende maatregelen voldoende zijn om overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. De jurisprudentie rondom de positieve afwijzing is overigens op dit moment volop in ontwikkeling, dit kan mogelijk ook gevolgen hebben voor dit project.

Bijlage 1 Bronnen

Rapporten/boeken

- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W., 2009, *De amfibieën en reptielen van Nederland – Nederlandse fauna 9*, Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*, KNNV, Utrecht.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging & Gegevensautoriteit Natuur 2013, 27 maart 2013. *Vleermuisprotocol 2013*.
- Scharringa C.J.G., Ruitenbeek W., en Zomerdijk P., 2010, *Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009*, Springeruit Drukwerk.
- Bos F., Bosveld M., Groenendijk D., van Swaay C., Wynhoff I., De Vlinderstichting, 2006, *De Dagvlinders van Nederland (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea)*, Nederlandse fauna 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002, *De Nederlandse libellen (Odonata)*, Nederlandse fauna 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet*.
- Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.
- Koninklijke Vermande (1999-2009) Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5, SDU Uitgeverij, Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, 501, algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2004.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 26 augustus 2009, corr.046, Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen, Dienst Regelingen, Den Haag.

Websites

- www.ravon.nl
- www.zoogdierverseniging.nl
- www.telmee.nl
- www.waarneming.nl
- www.rijksoverheid.nl

Bijlage 2

Wettelijk kader: Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (2002) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, op basis van hun intrinsieke waarde. In artikel 2 van de Ffwet staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. Deze algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet.

De Algemene Zorgplicht is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd. Er bestaat geen wettelijke sanctie op overtreding. Wel kunnen activiteiten door de Algemene Inspectiedienst (AID) worden stilgelegd.

De algemene verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, is een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

ALGEMENE VERBODSBEPALINGEN FLORA - EN FAUNAWET (ARTIKELEN 8 T/M 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet zonder juiste ontheffing of het nemen van mitigerende maatregelen kan leiden tot handhaving van de AID of DLG. Zij kunnen proces-verbaal opmaken en het werk stilleggen. Overtredingen van de Flora- en faunawet worden beschouwd als 'economisch delict' en kunnen als zodanig ook beboet worden.

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling, wordt door het ministerie van EZ goedkeuring gegeven aan de mitigerende maatregelen, of is het mogelijk van de minister van EZ ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen worden benoemd in het "Besluit van 28 november 2000 houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten", kortweg genoemd "Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten". Dit besluit heeft de status van een AMvB. Onderstaande heeft betrekking op vrijstellingen en ontheffingen voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere activiteiten gelden andere regels die hier niet genoemd worden omdat ze niet van belang zijn.

Tabel 1 – Algemene soorten

Algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12, wel zorgplicht, met uitzondering van artikel 10.

Tabel 2 – overige soorten

Vrijstelling mogelijk, mits gebruik wordt gemaakt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (toetsing aan gunstige staat van instandhouding en zorgvuldig handelen). Eventueel mitigatie- en compensatieplicht. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag, met uitzondering van artikel 10.

Tabel 3 – Soorten van bijlage 1 van de AMvB

Voor volgens art 75 lid 6 bij AMvB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is per AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
- dwingende reden van groot openbaar belang;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (zolang er geen sprake is van benutting of gewin) van de beschermde soort;
- enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade;
- er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er zorgvuldig wordt gehandeld.

Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Tabel 3 – soorten op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn

Voor volgens art 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is bij AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
 - dwingende reden van groot openbaar belang¹;
 - enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade;
 - er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
 - er zorgvuldig wordt gehandeld.

Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen (EZ hanteert nu de term “Positieve Afwijzing”). Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffings-aanvraag.

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing is;
- er tevens sprake is van één van de volgende belangen;
- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van luchtverkeer;
- volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing kan worden verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen. In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (versturende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vangen.

Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfsplaats”. Dergelijke verblijfsplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfsplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in onderstaande tabel 2.2.

¹ Nb: voor deze groep kan er geen ontheffing worden verleend op basis van het belang “ruimtelijke ontwikkeling en inrichting”. Volgens de AMvB kan dit wel, echter recente uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) laten zien dat de AMvB op dit punt een onjuiste implementatie van de Europese Habitatrichtlijn is.

Vogels	
Categorie	Type verblijfplaatsen.
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Tabel 3 Categorieën broedvogels

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck². Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk.

² Een deskundige dient vast te stellen of er in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden.

Colofon

QUICKSCAN NATUURWETGEVING ONTWIKKELING CENTRUMGEBIED DEN BURG

OPDRACHTGEVER:

Gemeente Texel

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

J.N. Ohm MSc
Merijn Volkers (Bureau Aandacht Natuur)

GECONTROLEERD DOOR:

J.N. Ohm MSc

VRIJGEGEVEN DOOR:

J.N. Ohm MSc

30 mei 2013
077103210:B

ARCADIS NEDERLAND BV
Polarisavenue 15
Postbus 410
2130 AK Hoofddorp
Tel 023 5668 411
Fax 023 5611 575
www.arcadis.nl
Handelsregister 09036504